

חלק כללי עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
--------------------------------------	--

הנחיה מס' 1.01

חובותיו של התובע הצבאי

כללי

1. תובע צבאי ממונה בהתאם לסעיף 181(א) לחוק השיפוט הצבאי (להלן: "חש"ץ") על-ידי הרמטכ"ל או מי שהוסמך לכך על ידיו, בהמלצת הפרקליט הצבאי הראשי. תפקידו של תובע צבאי, בהתאם לסעיף 181(ב) לחש"ץ, לערוך ולהגיש כתבי אישום וכתבי ערעור, ללמד קטגוריה לפני בתי הדין הצבאיים ולפני שופטים חוקרים ולמלא כל תפקיד אחר שיוטל עליו לפי כל דין ולפי פקודות הצבא.
2. על תובע צבאי, כממלא תפקיד על פי דין, חלות החובות, המוטלות דרך כלל על רשויות מנהליות ואשר מקורן במשפט המנהלי; החובות הנובעות מהחקיקה העוסקת בסדרי הדין, החלים במסגרת ההליך הפלילי; והחובות החלות על עורך-דין, המופיע בפני בית משפט פלילי, על מכלול כללי האתיקה שבהן. מטבע הדברים, מכוח היותו קצין בצה"ל מחויב התובע גם בהתנהגות הולמת ואתית.
3. על עיקר תפקידו של התובע נאמר כבר לפני שנים רבות בפסיקה:

"המדינה והתובעים בשמה חייבים להגשים, בתחום הדין הפלילי, את מטרותיו. עליהם להביא להרשעתם של האשמים ולזיכויים של החפים מפשע" (ע"פ 639/79 אפללו נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(3) 561).
4. התובע הינו זרוע מזרועות השלטון והתובע הצבאי הינו זרוע מזרועות הצבא. על התובע לפעול ללא לאות וללא מורא, בהתאם לדין, על מנת לסייע לבית-הדין על מנת להוציא את הצדק לאור ולברר את האמת.

עצמאות שיקול הדעת

5. התביעה הצבאית מהווה חלק מגופי הצבא, אולם היא פועלת באופן עצמאי בקביעת מדיניות העמדה לדין ובקבלת החלטותיה (ר' גם הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 4.1001).
6. ההחלטה אם להגיש כתב אישום, תתקבל בכל מקרה על-ידי הפרקליט הצבאי או סגנו על-יסוד שיקול דעת עצמאי בכל מקרה ומקרה, בהתאם לעובדות, לחוק ולמדיניות התביעה הצבאית, כפי שאלה נקבעו על-ידי הפרקליט הצבאי הראשי ועל-ידי התובע הצבאי הראשי.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הצבאית הראשית

7. במקרה בו סבור פרקליט צבאי, כי צפויות להיות השלכות חשובות מבחינה מדינית, ביטחונית או ציבורית, או אם נתעורר קושי מסוים, יתייעץ הפרקליט לפני קבלת החלטתו עם התובע הצבאי הראשי או הפרקליט הצבאי הראשי, לפי העניין.
8. על התובע להפעיל שקול דעת עצמאי בכל מקרה ומקרה ואין הוא כפוף בתחום התביעה הצבאית הפלילית, אלא להוראות או למדיניות של הממונה עליו במערכת המשפטית הצבאית. בכל מקרה של קושי או ספק יתייעץ עם התובע הפיקודי או הפרקליט הצבאי.
9. עצמאות זו, בתחום המקצועי, איננה משפיעה על חובותיו של התובע הצבאי כקצין בצבא.

חובות הנובעות מכללי המשפט המנהלי

10. רשות ציבורית חייבת לפעול בכל עניין שבתחום עיסוקה ב-ד' אמות סמכותה, בתום לב, בסבירות, בהגינות, תוך שקילת שיקולים ענייניים, ושיקולים כאלה בלבד, ומתוך מטרה להשיג מטרות ענייניות ולא מטרות זרות. אל לה לרשות ציבורית לפעול בשרירות או בחוסר יושר. מחובתה לכבד את הוראות הדין ואת כללי המנהל התקין ולכלכל צעדיה בדרך, שתמנע פגיעה מיותרת ובלתי מוצדקת באדם.
11. יישומם של העקרונות האמורים על עבודת התובע הצבאי הינו בעל משמעות רבה ונרחבת. בכל פעולה ופעולה, אותה מבצע התובע הצבאי במסגרת מילוי תפקידו, עליו לשקול במשנה זהירות ולבחון עצמו, אם הפעיל את סמכויותיו השלטוניות כחוק. עליו לשאול עצמו, אם הינו רשאי לטפל בעניין, או שמא הוא נגוע בדעה קדומה או בניגוד עניינים. עליו לבחון, אם הפעולה אותה הוא מתכוון לבצע מצויה במסגרת סמכותו, או שמא חורגת ממנה. ראוי להזכיר, כי סמכויות רבות במסגרת ניהול ההליך הפלילי נתונות לפרקליט הצבאי או לסגנו (ובהן, הסמכות להורות על הגשת כתב אישום והסמכות לבטל פרטי אישום) כמו גם לתובע הצבאי הראשי ובעניינים אלה כפוף הוא להוראתם. התובע רשאי, ואף חייב, להביא דעתו בפני הפרקליט או התובע הצבאי הראשי, לפי העניין, להציג את העובדות הרלבנטיות, תוך הדגשת העיקר לפי תפיסתו, אך אל לו ליטול לעצמו סמכות, אשר איננה שלו.
12. בקבלת החלטות ובהצגת ראיות וטיעונים בפני בית-הדין על התובע הצבאי לנהוג בתום לב. ואל לו להסתיר מידע רלוונטי, המצוי ברשותו, והעשוי לסייע לבית-הדין להגיע להחלטה צודקת, המבוססת על ידיעת מלוא הפרטים.

חובות הנובעות מכללי המשפט הפלילי וסדר הדין הפלילי

13. סדרי הדין ודיני הראיות הפליליים הם המנסרה הארוכה, דרכה עובר החומר, המצוי בידי התובע הצבאי, לעיון בית-המשפט. מטרתם של סדרי הדין ודיני הראיות היא הבטחת זכויות היסוד של הנאשם מחד גיסא; והגשמת מטרות המשפט הפלילי, דהיינו - הבאת עבריינים על עונשם, מאידך גיסא.

חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הצבאית הראשית

14. על התובע לנהוג בתום לב, בהגינות ובמשנה זהירות. יחד עם זאת, כפי שנאמר ע"י כב' הנשיא (בדימוס) ברק, כללי הדיון משקפים את האיזון העדין שנקבע בין צורכי הנאשם מחד ובין צורכי החברה מאידך; אלא ש"איזון עדין זה מתערער, כאשר כללי הדיון מופעלים, באופן שפגמים וכישלונות טכניים של התביעה או של ההגנה חורצים את גורל המשפט. אמון הציבור בתבונת המערכת הפלילית מתערער, שכן אין הוא רואה - בלשונו של הנשיא זמורה - ששופטיו נכנסים לטרקלין, שבו דנים על חטא ועונשו, אלא רואה הוא את שופטיו עומדים בפרוזדור ודנים על עניינים טכניים גרידא. כיצד ניתן יהיה להסביר את זיכוי של המערער בעניין שלפנינו, אם זיכוי זה מתבסס אך על טעות טכנית גרידא של התביעה? וכיצד ניתן יהיה להסביר הרשעת אדם בשל טעות טכנית של סניגורו? אכן, החשש הוא שהדיון הפלילי - במקום להיות מערכת מאוזנת ומבוקרת, שנועדה לחשוף את האמת - יהפוך לכר נרחב לטכסיסים והשהיות בעלי אופי פורמלי גרידא..." (ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (3) 505, בעמ' 516-517).

15. על תובע להכין עדיו, טרם המועד שנקבע לשמיעתם ולהציג בפניהם את תדפיסי עדויותיהם, כדי לרענן את זיכרונם. יחד עם זאת, עליו להקפיד, כי עדים מטעמו לא ישוחחו זה עם זה או עם אחרים בנושאים הקשורים למשפט, ועליו אף להזהירם שלא לעשות כן מבעוד מועד. על התובע להקפיד, כי עדיו לא יעידו זה בפני זה, ועליו להביא לידיעת ביה"ד את העובדה, כי עדיו יצרו קשר אסור זה עם זה או עם אחרים בהקשר לנושאים העומדים לדיון בבית-הדין, אם הגיע אליו מידע כזה.

חובות הנובעות מהאתיקה המקצועית

16. תובע צבאי הינו, ככלל, עורך דין או מתמחה, וככזה חלות עליו חובות מכוח חוק לשכת עורכי הדין והכללים שלפיו. החובה העיקרית, הנגזרת מתחום כללים אלה, הינה החובה לנהוג בכבוד כלפי בא כוח הצד שכנגד וכלפי בית-הדין.

17. על התובע לנהוג באורח הוגן ומכובד בפנייתו לבית-הדין ולבא כוח הנאשם, לשמור על תרבות דיבור נאותה ולנהוג באדיבות ובנימוס. אין הדבר עומד כמובן בסתירה לכך שעל תובע צבאי לייצג בכל כישרונו ומרצו את שולחו, שהוא הציבור, ולשאוף להבאתם לדין של עבריינים למיצוי עונשם;